

Bolesław Bielawski

Warmińskie Seminarium Konserwatorskie w Olsztynie

Ochrona Zabytków 29/1 (112), 64-65

1976

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

biologicznej w przebadanych przez ZZG INCO obiektach architektury sakralnej;

Zenon Mysior: *Wkład państwa w ochronę i konserwację zabytków kościelnych na terenie woj. kieleckiego;*

Ryszard Brykowski: *Niektóre problemy konserwacji drewnianego budownictwa sakralnego.*
Komunikaty;

Jerzy Stankiewicz: *Badania konserwatorskie obiektów sakralnych w Oliwie;*

Stefan Kwilecki: *Odbudowa i konserwacja obiektów sakralnych województwa szczecińskiego w trzydziestolecie PRL.*

W drugim dniu sesji referowali:
Marian Bukowski: *Odbudowa katedry wrocławskiej na tle problemów konserwatorskich budownictwa sakralnego na Ziemiach Zachodnich;*
Andrzej Michałowski: *Problemy konserwatorskie przy odbudowie klasztoru na Św. Krzyżu (połączone ze zwiedzaniem klasztoru);*

Bolesław Bielawski: *Znaczenie spo-*

łeczne ewidencji ruchomych zabytków kościelnych.

W referatach oraz w dyskusji poruszono wiele istotnych problemów. Stwierdzono, że zabytkowa architektura sakralna zajmuje ważne miejsce wśród najcenniejszych pomników kultury narodowej oraz podkreślono wszechstronną — finansową i rzeczową — pomoc państwa w jej zachowaniu. Z wielkim uznaniem zebrani wyrażali się o działalności społecznych opiekunów zabytków i powstałego z inicjatywy Stowarzyszenia PAX Specjalistycznego Biura Współpracy Naukowo-Technicznej w Warszawie.

Omawiając problemy specjalistyczne, uczestnicy sesji zwrócili uwagę na potrzebę rozszerzenia i przyspieszenia kompleksowych prac inwentaryzacyjnych w celu zdobycia pełnego rozeznania w zakresie zasobów i wartości obiektów zabytkowych, co z kolei umożliwiłoby określenie hierarchii potrzeb i zadań działalności konserwatorskiej. Za szczególnie ważną uznano sprawę ustalania wspólnie przez władze

państwowe i kościelne sposobów zabezpieczenia i zachowania dla celów ogólnospołecznych obiektów sakralnych tracących funkcje kulturowe. Podkreślono także konieczność uzgadniania z władzami konserwatorskimi przez użytkowników zabytkowych obiektów wszystkich zamierzonych prac konserwatorskich i adaptacyjnych. Dyskutanci zwrócili również uwagę na konieczność otoczenia większą opieką cmentarzy grzebalnych, na których znajdują się często wysokiej wartości dzieła sztuki — rzeźba i architektura cmentarna. Ponadto podkreślono w dyskusji potrzebę rozszerzenia badań i studiów nad znalezieniem lepszych sposobów technicznych zabezpieczeń obiektów. Mówiono także o konieczności usankcjonowania współpracy służb konserwatorskich państwowych z diecezjalnymi w zakresie ewidencji zabytków ruchomych i ich zabezpieczenia.

Sesję zakończyła wspólna wycieczka do opactwa cystersów w Wąchocku.

Jan Batkowski

KONFERENCJA W CHORZOWIE NA TEMAT OCHRONY BUDOWNICTWA LUDOWEGO

W dniach 21 i 22 maja odbyła się w Chorzowie ogólnopolska konferencja poświęcona ochronie budownictwa ludowego, zorganizowana z okazji Międzynarodowego Roku Ochrony Zabytków i udostępnienia Górnośląskiego Parku Etnograficznego społeczeństwu. Konferencję zorganizowanej przez Górnośląski Park Etnograficzny w Chorzowie patronował Wydział Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach.

W obradach uczestniczyło ok. 150 osób: pracownicy służby konserwatorskiej i muzealnej, architekci, pracownicy biur dokumentacji zabytków i PP PKZ, społeczni opiekunowie i miłośnicy zabytków, a także delegacja Wołoskiego Muzeum (Valašské Muzeum v Přírodě) z Rožnawą (CSRS).

W pierwszym dniu konferencji referaty wygłosili:

Krzysztof Pawłowski: *Zagadnienia ochrony dóbr kultury w Międzynarodowym Roku Ochrony Zabytków;*
Wojciech Kalinowski: *Stan i zmierzania w zakresie dokumentacji budownictwa ludowego;*

Jerzy Stankiewicz: *Oliwa — problematyka etnografii miejskiej;*

Krystyna Kaczko i Barbara Heidenreich: *Stan i perspektywy zachowa-*

nia kultury ludowej w rejonach przemysłowych;

Michał Czajnik: *Zabezpieczenie obiektów zabytkowych na terenie parków etnograficznych.*

Drugi dzień spotkania poświęcony był problemom Górnośląskiego Parku Etnograficznego, o którym w swoich wystąpieniach mówili: Adam Kudzia: *Idea budowy Górnośląskiego Parku Etnograficznego;*
Stefan Cechowicz: *Problemy i perspektywy Górnośląskiego Parku Etnograficznego.*

Ostatnim punktem programu konferencji było zwiedzanie Górnośląskiego Parku Etnograficznego.

Park ten, zlokalizowany w sąsiedztwie Ośrodka Harcerskiego, na obrzeżu Wojewódzkiego Parku Kultury i Wypoczynku, powstał na obszarze 24 ha dawnych wysypisk przemysłowych. Budowę skansenu rozpoczęto w 1967 r., po zakończeniu prac projektowych, które wykonywał zespół pod kierunkiem inż. Juliana Klimka z Miastoprojektu — Kraków. Do chwili obecnej wykonano podstawowe prace przy urządzeniu i uzbrojeniu terenu oraz postawiono 30 obiektów drewnianego budownictwa ludowego, w tym trzy zagrody z wyposażonymi budynkami mieszkalnymi, budynki gospodarcze i przemysłowe. W skansenie reprezentowane jest budownictwo

Beskidu Śląskiego oraz subregionów: podgórnego, pszczyńsko-rybnickiego, Górzan, lublinieckiego i Zagłębia. Projekt zakłada postawienie 90

1. Fragment Górnośląskiego Parku Etnograficznego

obektów, ukazujących obraz wsi z połowy XIX w. i jej rozwarstwienie społeczne.

Podczas zwiedzania skansenu uczestnicy konferencji wysłuchali popisu gry na instrumentach pasterskich, zapoznali się z pracą koronkarek z Koniakowa, zwiedzili zagospodarowaną zagrodę bogatego chłopa oraz obejrzelni występ Zespołu Pieśni i Tańca Ziemi Pszczyńskiej.

Stefan Cechowicz

WARMIŃSKIE SEMINARIUM KONSERWATORSKIE W OLSZTYNIE

W dniach 27 i 28 maja 1975 r. odbyło się w Olsztynie, w Sali Kromerowskiej Muzeum Mazurskiego,

Drugie Warmińskie Seminarium Konserwatorskie poświęcone problemom badawczym i konserwator-

skim, dotyczącym zabytków ruchomych województwa olsztyńskiego. Seminarium to zorganizowane zosta-

to w ramach Roku Ochrony Zabytków przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Olsztynie i Pracownię Konserwacji Zabytków, Oddział — Gdańsk.

Wygłoszono następujące referaty:
Lucjan Czubieli: *Program ochrony zabytków ruchomych woj. olsztyńskiego*;

Kamila Wróblewska: *Epitafium Piotra Dohny i Katarzyny Czermówny ze zbiorów Muzeum Mazurskiego*;
Maria Erdman-Przełomcowa: *Konserwacja epitafium Piotra Dohny i Katarzyny Czermówny*;

Marian Kutzner: *Problematyka historyczna i konserwatorska zabytków ruchomych Warmii*;

Elżbieta Celińska: *Siedemnastowie-*

czne, polichromowane stropy w katedrze św. Michała we Fromborku,
Maria Lubocka: *Ikonograficzny wystrój kruchty zachodniej katedry we Fromborku*;

Józef Poklewski: *Działalność rzeźbiarska K. Perwanegera na Warmii*;
Alojzy Osada: *Problemy estetyczno-konserwatorskie sali biskupa Andrzeja Batorego w zamku w Lidzbarku Warmińskim*.

Seminarium zakończył objazd konserwatorski na trasie Olsztyn, Lidzbark Warmiński, Orneta, Frombork; objazdowi towarzyszyła dyskusja na temat ostatnich, ważniejszych prac konserwatorskich w zakresie zabytków ruchomych woj. olsztyńskiego. W spotkaniu uczestniczyli pracow-

nicy oddziałów PKZ, przedstawiciele Wojewódzkich Urzędów Konserwatorskich, Biur Dokumentacji Zabytków, Zarządu Muzeów i Ochrony Zabytków, Ośrodka Dokumentacji Zabytków, pracownicy muzealni oraz przedstawiciele lokalnych środowisk naukowych.

Seminaria takie, poświęcone wybranej problematyce naukowej i konserwatorskiej niedużego regionu, są szczególnie pożyteczne, ponieważ pozwalają przyjrzeć się konkretnym pracom konserwatorskim na tle historii regionu, społeczno-gospodarczych uwarunkowań jego sztuki oraz współczesnych kompleksowych programów konserwatorskich.

Bolesław Bielawski

KONFERENCJA KONSERWATORSKO-MUZEALNA W SZCZECINIE

W ramach imprez Międzynarodowego Roku Ochrony Zabytków zorganizowana została w dniach 8—9 czerwca 1975 r. w Szczecinie¹ konferencja pt. *Problemy ochrony i konserwacji zabytków kultury materialnej*, poświęcona problemom badań i ochrony zabytków archeologicznych i etnograficznych.

W pierwszym dniu konferencji wygłoszono następujące referaty:

Władysław Filipowiak: *Stan i perspektywy badań nad wczesnośredniowiecznymi miastami Pomorza Zachodniego*;

Ewa Nawrońska: *Prawno-konserwatorska ochrona wczesnośredniowiecznych zespołów miejskich województwa szczecińskiego*;

Ewa Kierzkowska-Kalinowska i Wojciech Kalinowski: *Problemy dokumentacji archeologiczno-urbanistycznej do planów zagospodarowania przestrzennego wczesnośredniowiecznych stanowisk archeologicznych*;

Ryszard Kukier: *Tradycyjne budo-*

wnictwo ludowe regionu kamieńskiego-wolińskiego;

Stanisław Michno: *Ochrona staromiejskich zespołów urbanistycznych północnej Małopolski*;

Jerzy Łomnicki: *Organizacja archeologiczno-etnograficznego muzeum w plenerze na przykładzie skansenu w Lednogórze*;

Jacek Łapott: *Działalność Muzeum Narodowego w Szczecinie w zakresie ochrony zabytków kultury ludowej*.

Interesujący zestaw referatów, przedstawiających wiele problemów ogólnych związanych z ochroną zabytków kultury materialnej, wywołał ożywioną dyskusję, w której brali udział zarówno przedstawiciele miejscowego środowiska naukowego, jak też liczni uczestnicy spoza Szczecina.

Drugi dzień konferencji przeznaczony był na zwiedzanie Szczecina, Kamienia Pomorskiego i Wolina. W Muzeum Narodowym w Szczecinie zwiedzono też ekspozycję poświęco-

ną wynikiem badań archeologicznych na terenie Pomorza Zachodniego wraz ze znakomitą znaleziskiem Światowida z Wolina oraz niezwykle interesującą ekspozycję wykopalisk słowiańskich w Spandau (Berlin Zachodni), zorganizowaną przez Staatliche Museum Preussischer Kulturbesitz w Berlinie. Przy zwiedzaniu wczesnośredniowiecznych stanowisk w Kamieniu Pomorskim i Wolinie uczestnicy konferencji zwrócili uwagę na bezmyślne i skandaliczne niszczenie warstw kulturowych w centrum dawnych osad przez wykopy budowlane. Spowodowało to liczne interwencje, których efektem była audycja poświęcona Wolinowi w Polskim Radio w dniu 21.VI.1975 r.

Wojciech Kalinowski

¹ Konferencja zorganizowana została przez Wojewódzkiego Konserwatora w Szczecinie, Muzeum Narodowe w Szczecinie oraz Okręgową Komisję Opieki nad Zabytkami PTK przy współudziale Zarządu Muzeów i Ochrony Zabytków MKIS.

KONFERENCJA NA TEMAT PROBLEMÓW „REKONSTRUKCJI” MAŁYCH I ŚREDNICH MIAST W NRD

W dniach 12—13 czerwca 1975 r. odbyło się w Mühlhausen (Turynia) wewnętrzne seminarium poświęcone problemom „rekonstrukcji” małych i średnich miast, zorganizowane przez Stowarzyszenie Architektów NRD (Bund der Architekten der Deutschen Demokratischen Republik). W seminarium na zaproszenie organizatorów wzięli udział przedstawiciele Polski (prof. dr hab. arch. Wojciech Kalinowski), Węgier (arch. János Sedlmayr) i Czechosłowacji (doc. arch. Jan Krásny). Wygłoszono 10 referatów dotyczących spraw przebudowy starych zasobów mieszkaniowych w miastach historycz-

nych NRD (W. Weigel, W. Müller, K. H. Ebert, E. Lorentz, C. Krause, L. Deiters, B. Klemm, K. H. Hertzschuch, D. Zander, J. Beigs i C. Krause) oraz referat dotyczący rewaloryzacji małych i średnich miast polskich (W. Kalinowski).

Głównymi problemami, poruszonymi na seminarium, były zagadnienia modernizacji starych zasobów mieszkaniowych o „wartościach historyczno-kulturalnych” oraz metody planowania i projektowania nowego budownictwa mieszkaniowego, wznoszonego metodami uprzemysłowionymi, na obszarach uzyskanych po rozebraniu zabudowy w złym

stanie technicznym, choć nie pozbawionej wartości zabytkowych. W wielu wypadkach przeznaczają się do wyburzenia kwartały z zabudową ze schyłku XVIII i XIX w. (niekiedy też wcześniejszą), której stan techniczny wymaga poważniejszych zabiegów konserwatorskich. Sytuacja ta jest zrozumiała wobec stałego braku sił roboczych w budownictwie i konieczności stosowania uprzemysłowionych metod wznoszenia budynków, narzucających określone rygory organizacyjne wykonawstwa.

Warto tu zaznaczyć, że zachowane miasta Turynii, jak np. Mühlhau-